

PFAS i jordbruket och i växtskyddsmedel

Kontakt: @jordbruksverket.se

Danskt beslut om växtskyddsmedel; risk för spridning av TFA till miljön och dricksvatten

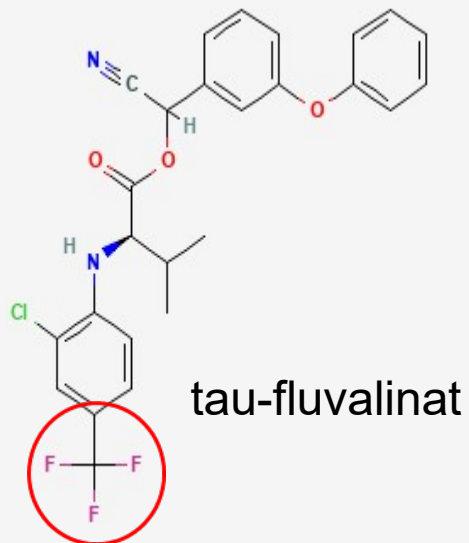
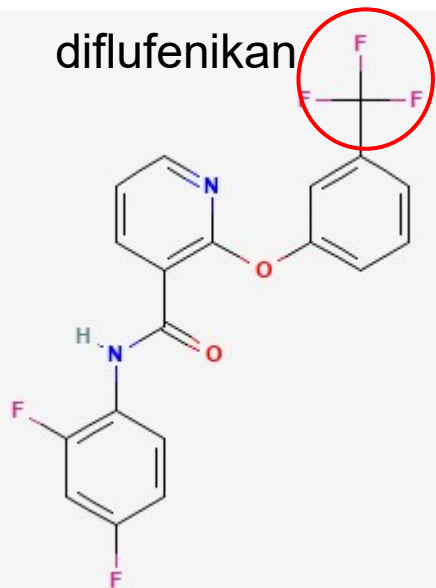
- Verksamma ämnen i växtskyddsmedel som är PFAS riskerar att förorena miljön genom bildandet av trifluorättiksyra, TFA.
- Baserat på en myndighetsrapport bedömde Miljøstyrelsen att det i Danmark finns 33 växtskyddsprodukter som ger risk för överskridande TFA-halter i dricksvatten.
- Dessa 33 produkter har förbjudits 2025 av Miljøstyrelsen för användning i Danmark, hälften redan 2025 och hälften med möjlig användning under odlingssäsongen 2026.
- Alla länder inom den sk Norra zonen för godkännanden, inkl. Sverige (Kemikalieinspektionen), behöver granska beslutet, för egna beslut.
- Kemikalieinspektionens TFA-plan: 38 produkter på den svenska marknaden utvärderas, beslut 2028-04-30, anstånd 18 månader (2029-10-31)

<https://www.kemi.se/arkiv/nyhetsarkiv/nyheter/2025-11-20-vaxtskyddsmedel-som-kan-bilda-tfa-omprovas-for-att-skydda-grundvattnet>

Exempel på verksamma ämnen som är PFAS (i växtskyddsprodukter godkända i Sverige)

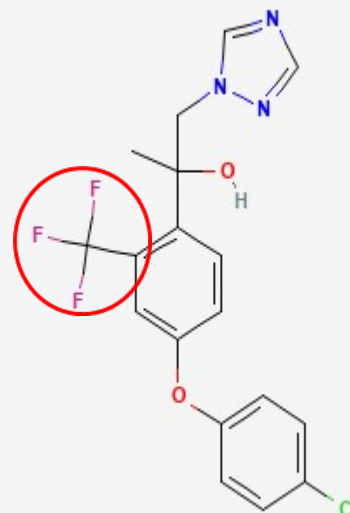
Dessa ämnen är de fem verksamma ämnen med störst försålda mängder i Sverige 2024. Har 1 eller 2 "TFA-svansar" (samt fludioxonil som inte bildar TFA)

diflufenikan

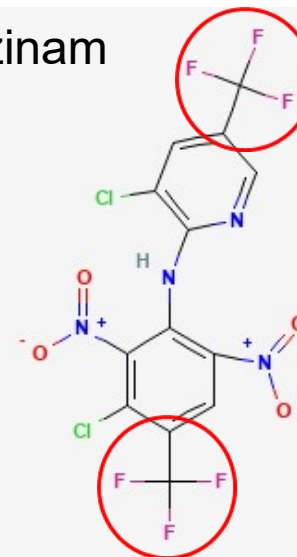

tau-fluvalinat

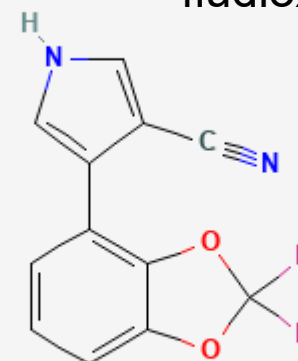
mefentriflukonazol

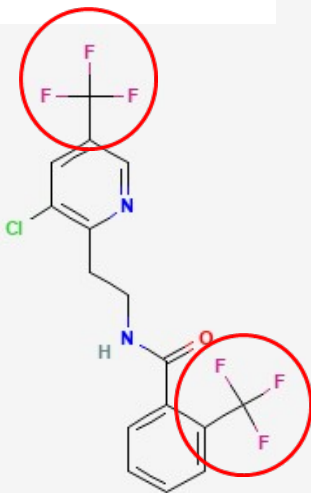
fluazinam

fludioxonil

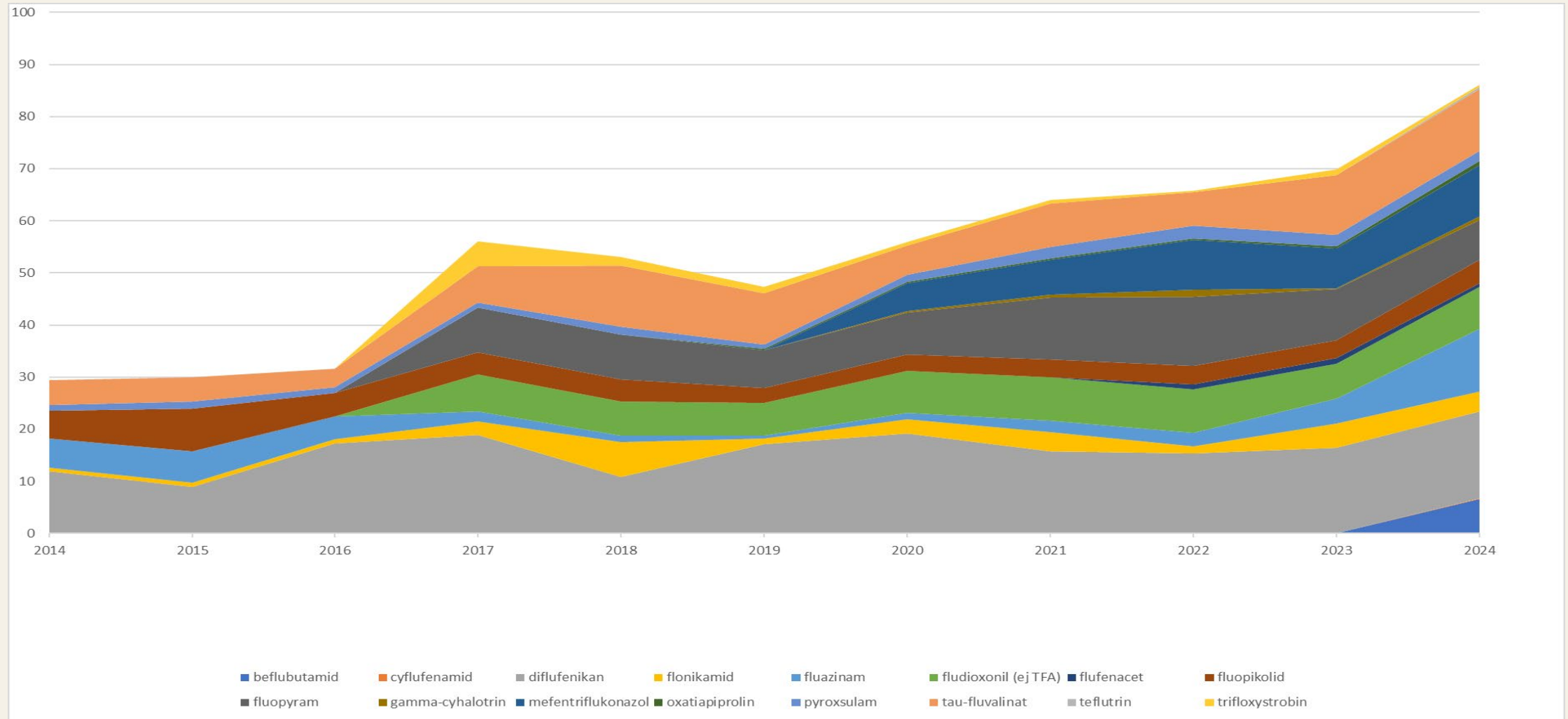

fluopyram

Försäljning i Sverige, verksamma ämnen, "PFAS-ämnen"

ton/år, 2014-2024 (Kemi, från OECDs definition)

SJV:s arbete PFAS

Deltar i myndighetssamarbeten, nätverk för ökad kunskap om effekter inom livsmedelsproduktionen

- Ansvariga myndigheter för PFAS-frågor: Livsmedelsverket, Kemikalieinspektionen samt Naturvårdsverket.

Intern grupp för omvärldsbevakning:

- Foder, bete och dricksvatten till animalieproduktionen.
- Vattenfrågor, användning till bevattning och dricksvatten (både människor och djur).
- PFAS i fisk och skaldjur.
- PFAS i växtskyddsmedel, dvs där jordbruket bidrar till problematiken.

Jordbruket är både skyddsobjekt och förorenare/spridningsväg!

SJV ger FoU-medel 2024 - 2026

2024: två projekt (totalt 1,4 milj kr):

- HS Skåne på Lilla Böslid: potatis, behandling med fungicid (fluazinam)
 - Bred analys: mark, markvätska, vatten (bevattning, växtskydd, intilliggande å, regn), blast och knöl. Provtagning före odling, under växtsäsong, efter odlingen
- SLU: faktasammanställning köttproduktion, främst nötkött

2025: två projekt (totalt 1,3 milj kr):

- HS Skåne: pargårdar från Skåne till Dalarna
 - A: potatis-lök-odling, behandling med fungicider 2023, 2024, 2025
 - B: ingen odling av potatis eller lök
- SLU: fortsatta undersökningar köttproduktion

2026: HS Skåne, pargårdar forts (870 000 kr, preliminärt även 2027)

- Genererar bas för kommande forskningsprojekt (Formas, SLF mm)

Major use – PFAS konsekvensanalyser

Fyra fokusgrupper är igång inom ramen för Växtskyddsrådets Major use-arbete. Arbetet fokuserar på konsekvenserna av en utfasning av växtskyddsmedel:

- Kartläggning av berörda växtskyddsmedel
- Analys av konsekvenser av förbud
- Utredda alternativa lösningar
- Föreslå åtgärder för att dämpa negativa effekter av utfasning
- Kommunikation och implementering

Fyra fokusområden:

- Potatisodling
- Insekter i växtodling och trädgårdsproduktion (förutom potatis)
- Ogräs i växtodling och trädgårdsproduktion (förutom potatis)
- Svamp i växtodling och trädgårdsproduktion (förutom potatis)

Arbetet beräknas vara klart kvartal 1, 2026